

Sygn. akt I A Ca 50/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Futro (spr.)

Sędziowie: SA Mariola Głowacka, SA Ewa Staniszevska

Protokolant: st. sekr. sąd. Sylwia Stefańska

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko Bankowi (...)w T.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 13 września 2012 r.

sygn. akt I C 351/12

1. zmienia zaskarżony wyrok i pozbawia wykonalności bankowy tytuł egzekucyjny numer (...)z dnia 15 września 2010 r. wystawiony przez Bank (...) w T. zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Żarach z dnia 28 września 2010 r. sygn. akt. I Co 3170/10;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 5000 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;
3. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Zielonej Górze) 3742 zł tytułem części opłaty od apelacji, od uiszczenia której powód był zwolniony.

/-/ Ewa Staniszevska /-/Jan Futro /-/Mariola Głowacka

I A Ca 50/13

UZASADNIENIE

Powód M. S. w pozwie skierowanym przeciwko Bankowi (...) w T. wniósł o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego – bankowego tytułu egzekucyjnego nr(...) wydanego przez Bank (...)w T. dnia 15 września 2010 r. opatrzonego klauzulą wykonalności przez Sąd Rejonowy w Żarach postanowieniem z dnia 28 września 2010 r., wskazując, jako podstawę prawną swojego roszczenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Powód wniósł ponadto o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu twierdził, że zobowiązanie wynikające z wyżej wymienionego tytułu wykonawczego wygasło, albowiem - jak wynika z akt egzekucyjnych sprawy o sygn. akt KM 216/10 prowadzonej na podstawie bankowego

tytułu egzekucyjnego nr (...) przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Żarach T. K. – wierzytelność pozwanego wynikająca z tego tytułu została zaspokojona w całości na skutek dobrowolnych wpłat powoda dokonanych bezpośrednio na rachunek pozwanego oraz w toku egzekucji z nieruchomości pozwanego, dla których Sąd Rejonowy w Żarach prowadzi księgi wieczyste Kw. nr (...) i Kw. nr(...). Pomimo tego, komornik sądowy nadal prowadzi postępowanie egzekucyjne w sprawie o sygn. akt KM 216/10 na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego nr(...), na dzień 4 lipca 2012 r. wyznaczono bowiem II termin licytacji trzeciej nieruchomości stanowiącej własność powoda, dla której Sąd Rejonowy w Żarach prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

Pozwany Bank (...) w T. wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 13 września 2012 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze oddalił powództwo.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

W dniu 25 maja 2009 r. strony zawarły dwie umowy kredytowe nr (...). Na podstawie umowy nr (...) powód otrzymał kredyt w wysokości 120 000 zł, zaś na podstawie umowy nr (...) otrzymał kredyt w wysokości 180 000 zł.

W związku z tym, że powód nie wywiązał się z postanowień w/w umów kredytowych pozwany w dniu 15 września 2010 r. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) obejmujący zadłużenie powoda z umowy kredytu nr(...) oraz bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) obejmujący zadłużenie powoda z umowy kredytu nr (...)

Na wniosek pozwanego postanowieniem z dnia 28 września 2010 r. Sąd Rejonowy w Żarach (sygn. akt I Co 3170/10) nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 15 września 2010 r. nr (...) wystawionemu przez pozwanego przeciwko powodowi z ograniczeniem odpowiedzialności powoda do kwoty zadłużenia w wysokości 240 000 zł.

Następnie postanowieniem z dnia 29 września 2010 r. Sąd Rejonowy w Żarach (sygn. akt I Co 3207/10) nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 15 września 2010 r. nr (...) wystawionemu przez pozwanego przeciwko powodowi z ograniczeniem odpowiedzialności powoda do kwoty zadłużenia w wysokości 360 000 zł.

W oparciu o w/w tytuły wykonawcze zostały wszczęte dwa postępowania egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Żarach o sygn. KM 214/10 na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) oraz o sygn. KM 216/10 na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...)

W toku podjętych czynności dokonano sprzedaży nieruchomości powoda i z tego tytułu sporządzono plan podziału kwoty przypadającej do poszczególnych spraw. Z uzyskanej kwoty wszelkie przypadające wierzycielom kwoty poza kosztami egzekucji, zgodnie ze porządkowanym planem podziału, przypadły do sprawy KM 216/10 ((...) (...)) jako korzystające z wyższej kolejności zaspokajania wskutek zabezpieczenia hipotecznego. Kwota przekazana pozwanemu z tego tytułu wyniosła 124 811,27 zł, co nie zaspokoiło egzekwowanego roszczenia. Do sprawy KM 214/10 ((...) (...)) z tytułu egzekwowanego roszczenia nie przypadła żadna kwota.

Pismem z dnia 13 kwietnia 2012 r. pozwany poinformował Komornika, że zaległość w sprawie KM 216/10 ((...) (...)) nie została zaspokojona i wynosiła na dzień 13 kwietnia 2012 r. należność główna – 167 443,65 zł i odsetki – 3 761,97 zł. Jednocześnie pozwany wskazał, że należność w sprawie KM 214/10 ((...) (...)) została całkowicie zaspokojona. Powyższa rozbieżność wynika z tego, że pozwany dokonał innej dyspozycji dotyczącej kwoty uzyskanej z egzekucji z nieruchomości niż wynikało to z kwot przekazanych na podstawie sporządzonego planu podziału. W szczególności pozwany zaliczył przekazaną przez Komornika kwotę na spłatę kredytu nr (...) (...), co pozwoliło na całkowitą spłatę tego kredytu. Pozostałą część tj. 19 034,84 zł zaliczono na spłatę kredytu nr(...)

W tych okolicznościach w dniu 25 kwietnia 2012 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Żarach wydał postanowienie o zakończeniu postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 214/10 ((...) (...)) na wniosek wierzyciela oraz

o ustaleniu należności podlegających egzekucji w sprawie KM 216/10 ((...) (...)) Oba postanowienia zostały doręczone powodowi 7 maja 2012 r.

Na dzień 24 sierpnia 2012 r. zaległość powoda podlegająca egzekucji w sprawie KM 216/10 ((...) (...)) na rzecz pozwanego wynosiła 160 964,77 zł, w tym należność główna 149 443,65 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że powództwo podlegało oddaleniu jako bezzasadne. Stwierdził, że powód domagał się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego - bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) wydanego przez Bank (...) w T. i dnia 15 września 2010 r. opatrzonego klauzulą wykonalności przez Sąd Rejonowy w Żarach postanowieniem z dnia 28 września 2010 r. i jako podstawę prawną swojego roszczenia powód wskazał art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. podnosząc, że spełnił w całości świadczenie objęte tytułem wykonawczym, którego pozbawienia wykonalności się domaga. Powód nie przedłożył jednak na tą okoliczność żadnych dowodów. Ograniczył się tylko do własnych twierdzeń niczym nie popartych. Nie uczynił tym samym zadość obowiązkowi wskazanemu w treści art. 6 k.c. i 232 k.p.c. Jak wynika natomiast z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie (vide: dokument urzędowy sporządzony przez Komornika Sądowego T. K. w dniu 24 sierpnia 2012 r.) na dzień 24 sierpnia 2012 r. zadłużenie powoda wobec pozwanego w sprawie KM 216/10 prowadzonej na podstawie (...) (...) wynosiło 160 964,77 zł, w tym należność główna 149 443,65 zł. Tak więc nieuzasadnione jest twierdzenie powoda, że zaspokoił on w całości roszczenie pozwanego w sprawie KM 216/10 prowadzonej na podstawie (...) (...). Powód tej okoliczności w żadnej mierze nie wykazał. Nie podważył też wiarygodności w/w dokumentu urzędowego z dnia 24 sierpnia 2012 r. Powód nie wykazał jakoby pozwanemu nie przysługiwała wierzytelność, którą obecnie egzekwuje w sprawie KM 216/10 prowadzonej na podstawie (...) (...)

Od wyroku tego zaskarżając go w całości apelację wniósł powód zarzucając zaskarżonemu wyrokowi: naruszenie art. 6 k.c. i 232 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód nie udowodnił swojego roszczenia, niezgodność ustaleń faktycznych Sądu I instancji z aktami sprawy egzekucyjnej prowadzonej przez Komornika Sądowego T. K. przy Sądzie Rejonowym w Żarach, sygn. akt KM 216/10, naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niedokonanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, bezpodstawne przyjęcie, że pozwany - wierzyciel egzekwujący mógł zaliczyć kwotę uzyskaną z egzekucji z nieruchomości na spłatę kredytu nr (...)

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu podniósł, że już w pozwie złożył wniosek o zażądanie od Komornika Sądowego T. K. przy Sądzie Rejonowym w Żarach akt egzekucyjnych sprawy o sygn. KM 216/10. W aktach tej sprawy znajdują się bowiem dokumenty, na których oparto żądanie pozwu. Są to m. in.: pismo Komornika z dnia 10.10.2011 r. zawierające plan projektu podziału (kwota przypadająca dla pozwanego - wierzyciela egzekwującego wynosiła 126.799,25 zł), postanowienie Komornika z dnia 10.10.2011 r. w sprawie umorzenia postępowania egzekucyjnego co do kwoty 14.642,00 zł - z powodu spłaty tej kwoty, pismo Komornika z dnia 20.02.2012 r. do (...) S.A. dot. zajęcia innych praw majątkowych, z którego wynika, że należność główna na dzień 20.02.2012 r. wyniosła 72.644,03 zł, zaś odsetki na ten dzień - 3.761,97 zł., postanowienie komornika z dnia 25.04.2012 r. w sprawie ustalenia stanu zaległości na dzień 13.04.2012 r., pismo Komornika z dnia 19.03.2012 r. w sprawie o sygn. akt: KM 214/10 z informacją o przekazaniu wierzycielowi kwoty 128.611,27 w dniu 30.01.2012 r. w sprawie o sygn. akt: KM 216/10, postanowienie Komornika z dnia 25.04.2012 r. o zakończeniu postępowania egzekucyjnego w sprawie o sygn. akt: KM 214/10 na skutek całkowitej spłaty zadłużenia przez dłużnika bezpośrednio na rachunek bankowy wierzyciela, postanowienie Komornika z 13.06.2012 r. (KM 216/10) o przedłożeniu projektu planu podziału do sprawy I Co 4615/10, postanowienie Sądu Rejonowego w Żarach, I Wydział Cywilny, z dnia 14.06.2012 r. (I Co 4615/10), zatwierdzające plan podziału sumy 160.000,00 zł z odsetkami w kwocie 432,53 zł, postanowienie Komornika z 25.06.2012 r. (KM 216/10) umarzające postępowanie co do kwoty 18.000.00 zł z powodu wpłaty dokonanej bezpośrednio na rachunek bankowy pozwanego - dłużnika egzekwującego.

Apelujący podniósł, że wyżej wymienione dokumenty stanowią dowód tego, że powód - dłużnik egzekwowany zaspokoił pozwanego - wierzyciela egzekwującego w całości, albowiem w wyniku dobrowolnych wpłat powoda na rachunek bankowy pozwanego oraz wskutek działań komornika sądowego pozwanemu przekazano kwotę około 290 000 zł.

Zarzucał ponadto, że pozwany - wierzyciel egzekwujący dokonał innej dyspozycji dotyczącej kwoty uzyskanej z egzekucji z nieruchomości, niż wynikało to z kwot przekazanych na podstawie sporządzonego planu podziału i czynność ta jest nieważna.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji powoda w całości.

Sąd Apelacyjny uzupełniając postępowanie dowodowe na podstawie dokumentów w aktach KM 216/10 Komornika przy Sądzie Rejonowym w Żarach T. K. ustalił, że pozwany 15.09. 2010 r. złożył wniosek o wszczęcie egzekucji wskazując na wierzytelność wraz z odsetkami na 174 827,60 odsetki do dnia 15.09. 2010 r. 6 090, 93 zł; dalsze odsetki w wysokości 20 % rocznie.

Komornik postanowieniem z dnia 10.10.2011 r. (?) zawierającym plan projektu podziału kwoty 159 000 zł wskazał, że pozwanemu miało z tytułu wierzytelności egzekwowanej w sprawie I Km 216/10 przypaść 126 799,25 zł w tym, 3600 zł kosztów zastępstwa procesowego oraz 200 zł tytułem zwrotu zaliczki (k. 119), po odjęciu tych kosztów na zaspokojenie wierzytelności 122 999,25 zł. 31 stycznia 2012 r. na rachunek pozwanego wpłynęły środki w wysokości 128 611,27 zł. (odpowiedź na pozew, pismo Komornika z dnia 19.03.2012 r. z informacją o przekazaniu wierzycielowi kwoty 128 611,27 w dniu 30.01.2012 r.).

Powód nadto dokonał na poczet tej wierzytelności także wpłat w wysokości 14 642 zł (k. 120) i 18 000 zł; (k. 172).

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Żarach wydanym z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie I Co 4615/10 zatwierdzono plan podziału sumy tj. kwoty 160 000 zł (z odsetkami w kwocie 432,53 zł) uzyskanej ze sprzedaży kolejnej działki powoda tj. działki nr (...) (...)Ż. przy ul. (...). Po rozpoznaniu zarzutów dłużnika Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 20 grudnia 2012 r. zatwierdził plan podziału. Zgodnie z nim pozwany w sprawie Km 216/10 otrzymał (po odliczeniu kosztów postępowania) 128 250 39 zł w tym 430 zł tytułem wniesionej zaliczki. (k. 144)

Z rozliczenia Komornika na dzień 26 lutego 2013 r. wynika, że po uwzględnieniu kosztów egzekucji wierzycielowi wypłacono w sprawie Km 216/10 łącznie 291 182,87 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się zasadna.

W szczególności uzasadniony okazał się zarzut nie odniesienia się do dokumentów wskazywanych przez powoda. Jak wskazano jednak wyżej uchybienie to naprawił Sąd Apelacyjny uzupełniając postępowanie dowodowe.

Należy też zgodzić się z powodem, że pozwany otrzymując uzyskane w wyniku egzekucji z nieruchomości powoda w ramach zatwierdzonych planów podziału uzyskanych kwot 126 799,25 oraz 128 611,27 zł przeznaczonych na poczet wierzytelności określonej w tytule egzekucyjnym (...) egzekwowanej w sprawie Km 216/10 będącej wierzytelnością uprzywilejowaną nie był uprawniony do zaliczenia tej kwoty według własnego uznania na poczet wierzytelności wynikającej z tytułu nr (...) egzekwowanej w postępowaniu KM 214/10.

Przepisy o podziale sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości (art. 1035-1040) stanowią szczególne uzupełnienie przepisów ogólnych o podziale sumy uzyskanej z egzekucji (art. 1023-1028 k.p.c.), przy czym sporządzenie planu podziału sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości jest obligatoryjne (art. 1023 § 1 k.p.c.). Plan podziału sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości sporządza sąd rejonowy na podstawie projektu planu sporządzonego i przedłożonego mu przez komornika. (Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie nieprocesowe,

w razie zaginięcia lub zniszczenia akt, zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do artykułów 506-1088. Tom III, pod red. K. Piaseckiego i A. Marciniaka, rok wydania 2012, wydawnictwo C.H. Beck, Legalis, komentarz do art. 1035 k.p.c.).

Za brakiem możliwości swobodnego wyboru przez wierzyciela wierzytelności, na zaspokojenie, której przeznaczy otrzymaną na podstawie planu podziału kwotę przemawia treść przepisu art. 1024 § 1 k.p.c., który stanowi, że w planie podziału należy wymienić m.in. sumę ulegającą podziałowi (pkt 1); wierzytelności i prawa osób uczestniczących w podziale (pkt.2) oraz sumę, jaka przypada każdemu z uczestników podziału (pkt. 3).

Wskazanie w art. 1024 § 1 pkt 2 k.p.c., że w planie podziału wymienić należy wierzytelności i prawa osób uczestniczących w podziale oznacza, że zestawieniem tym należy objąć zarówno wierzytelności i prawa osób, którym przypadają z podziału określone sumy pieniężne, jak również wierzytelności i prawa osób, którym żadne sumy z podziału nie przypadają ze względu na to, że suma przeznaczona do podziału jest niewystarczająca albo osoby te uchybiły regułom obowiązującym przy zgłaszaniu wierzytelności i praw. W kolejnym punkcie planu podziału organ egzekucyjny, który go sporządza, wymienia sumę, jaka przypada każdemu z uczestników podziału (art. 1024 § 1 pkt 3). W tym punkcie należy także wymieniać uczestników, którym żadna kwota nie przypada w podziale, zaznaczając, że suma ta wynosi zero. Ustalenie tych sum następuje przy uwzględnieniu kryteriów określonych w art. 1025, 1026 i 1039 k.p.c. (H. Pietrkowski w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. T. Erecińskiego, Część trzecia. Postępowanie egzekucyjne, wydanie 3, LexisNexis, Warszawa 2009, s.557-558).

Z pisma komornika sądowego z dnia 24 sierpnia 2012 r. wynika, że w toku czynności egzekucyjnych dokonano sprzedaży nieruchomości dłużnika i z tego tytułu sporządzono plan podziału kwoty przypadającej do poszczególnych spraw. W dziale IV księgi wieczystej widniał wpis o zabezpieczeniu hipotecznym na rzecz wierzyciela dotyczący bankowego tytułu wykonawczego oznaczonego nr (...) Z uzyskanej kwoty wszelkie przypadające wierzycielom kwoty poza kosztami egzekucji, zgodnie ze sporządzonym planem podziału, przypadły zatem do sprawy KM 216/10 ((...)) (...) jako korzystającej z wyższej kolejności zaspokajania wskutek zabezpieczenia hipotecznego. Kwota przekazana wierzycielowi z tego tytułu wyniosła 124 811,27 zł. Do sprawy KM 214/10 ((...)) (...) z tytułu egzekwowanego roszczenia nie przypadła żadna kwota. Wyegzekwowane środki przekazane zostały 30.01.2012 r. Pismem z 13.04.2012 r. wierzyciel poinformował jednak, że zaległość w sprawie KM 216/10 ((...)) (...) nie została zaspokojona i wynosiła na dzień 13.04.2012 r.: należność główna 167 443,65 zł i odsetki 3 761,97 zł oraz, że należność w sprawie KM 214/10 ((...)) (...) została całkowicie zaspokojona. Powyższe wynikało z innej dyspozycji wierzyciela dotyczącej kwoty uzyskanej z egzekucji z nieruchomości niż wynikało to z kwot przekazanych na podstawie sporządzonego planu podziału.

Skoro jednak, jak wynika z przepisów regulujących sposób sporządzenia planu podziału, a w szczególności art. 1024 § 1 k.p.c. i art. 1025, 1026 k.p.c. w planie podziału istotne jest dokładne określenie wierzytelności oraz jej kolejność i pierwszeństwo zaspokojenia, to uzyskawszy określoną kwotę na podstawie planu podziału ze względu na pierwszeństwo zaspokojenia wierzytelności z uwagi na zabezpieczenie hipoteczne, wierzyciel nie jest uprawniony do zarachowania tej kwoty na poczet wierzytelności z dalszą kolejnością zaspokojenia, której z tego względu nie przypadła kwota z planu podziału, aby następnie w dalszym ciągu prowadzić egzekucję wierzytelności, na zaspokojenie której otrzymał już i to z pierwszeństwem przed innymi wierzytelnościami stosowną kwotę. Gdyby bowiem taka wierzytelność była zabezpieczona hipoteką na innych jeszcze nieruchomościach dłużnika mogłoby to prowadzić do sytuacji, w której po raz kolejny uzyskalaby kwotę z kolejnego planu podziału z pierwszeństwem przed innymi wierzytelnościami i w ten sposób doprowadzić do obejścia przepisów o pierwszeństwie zaspokojenia określonych wierzytelności.

Skoro zatem Sąd Rejonowy ograniczył możliwość egzekucji wierzytelności wynikającej ze zobowiązania powoda określonego w bankowym tytule egzekucyjnym nr(...) do kwoty 240 000 zł a pozwany niewątpliwie zaspokojony został kwotą przekraczającą tę wysokość Sąd Apelacyjny na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

Zważywszy, że powód poniósł koszt opłaty sądowej od apelacji w wysokości 5 000 zł pozwany winien mu zwrócić tę kwotę. Z tych względów na podstawie art. 98 k.p.c. orzeczono jak w punkcie 2 wyroku.

Powód został zwolniony od opłaty sądowej od apelacji powyżej kwoty 5 000 zł. Pozwany przegrał postępowanie apelacyjne. Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2010 r. nr 90 poz.594 ze zm.) Sąd Apelacyjny nakazał zatem w punkcie 3 wyroku ściągnąć od pozwanego część brakującej opłaty od apelacji.

/-/ Ewa Staniszevska /-/Jan Futro /-/ Mariola Głowacka